

2023-03-20

Till dig som är ledamot i
hälso- och sjukvårdsnämnden,
Region Västmanland

Säg nej till Sveriges högsta utprovningsavgift på onsdag

På onsdag ska hälso- och sjukvårdsnämnden i Region Västmanland ta ställning till ett förslag om höjd utprovningsavgift på hörapparater.

Skulle det gå igenom får Västmanland landets högsta utprovningsavgift, vilket begränsar hörselskadades tillgång till hörselvård och hjälpmedel. Förslaget innebär också negativ särbehandling av hörselskadade jämfört med andra patientgrupper, i strid med hälso- och sjukvårdslagens grundprinciper.

- **Västmanland skulle få landets högsta utprovningsavgift**

Nio av tio med hörselnedsättning har nedsatt hörsel på båda öronen och behöver därför två hörapparater. De flesta patienter som provar ut hörapparater skulle därför behöva betala 2 200 kronor för att få de hörapparater de behöver.

Det är nästan 50 procent mer än i Region Gävleborg, som i dag har landets högsta hörapparatavgift på 1 500 kronor. Det är också 160 procent mer än i Region Sörmland och nästan 550 procent mer än i Region Uppsala.

Förslaget innebär därmed att hörselskadade i Västmanland skulle få helt andra och betydligt sämre förutsättningar än i övriga landet. Detta skulle särskilt drabba grupper med låg inkomst och öka ojämlikheten.

- **Ökad risk att fler avstår från hörapparater – och drabbas av ohälsa**

Hörapparater och hörselvård är en mycket kostnadseffektiv vårdinsats, visar forskning. Hörselskadade som får hörselvård med hörapparater håller sig friska längre, med goda förutsättningar för jobb, studier och delaktighet. Hörselvård bryter isolering, fördröjer demens och förebygger annan ohälsa.

Med andra ord: Att avskräcka hörselskadade från att söka hörselvård genom höga avgifter blir dyrt, ur samhällsekonomisk synpunkt.

Redan i dag dröjer alltför många alltför länge med att söka hörselvård. Om Västmanland höjer avgiften på hörapparater på det sätt som nu föreslås är risken stor att ännu fler avstår från hörselvård och hörapparater. Och det står både individ och samhälle dyrt.

Det finns också en risk att hörselskadade som inte anser sig ha råd med hörapparater istället vänder sig till oseriösa aktörer, utan att få rätt hjälp – och kanske till och med ta skada.

- **Ökad risk att fler avstår från en andra hörapparat**

Det är viktigt att personer som hör dåligt på båda öronen använder två hörapparater. Om inte, hör de betydligt sämre – vilket i sin tur får konsekvenser för hälsa, arbete, sociala kontakter med mera.

Att ta ut en avgift per hörapparat, som Västmanland, sänder fel signal. Det gör att en del som ordineras två hörapparater kan avstå en hörapparat av kostnadsskäl. Och en chockhöjning av utprovningssavgiften innebär att denna risk blir ännu större.

- **Negativ särbehandling av hörselskadade**

Den svenska välfärdsmodellen med en allmän hälso- och sjukvård bygger på principen att hela samhället hjälps åt, via skatter och generella vårdavgifter, så att alla kan få vård efter behov. Oavsett diagnos, oavsett inkomst.

Hörselrehabilitering är en del av den allmänna hälso- och sjukvården, och hörapparater utgör en central del av rehabiliteringen vid hörselnedsättning. Hörapparaterna är del av en behandling, precis som höftprotesen vid en höftoperation eller pacemakern vid hjärtrytmrubbningar.

Det borde därför vara självklart att hörselvården ska vara samhällsfinansierad. Men i Västmanland måste hörselskadade betala särskilda hörapparatavgifter, utanför högkostnadsskyddet, och därmed medfinansiera sin rehabilitering. Sådan medfinansiering är ”inte etiskt godtagbar”, enligt Statens medicinsk-etiska råd.

Detta innebär negativ särbehandling av hörselskadade jämfört med andra patientgrupper. Egenavgiften för hörapparater i Västmanland saknar motsvarighet inom andra vårdområden och står i strid med hälso- och sjukvårdslagens principer om ”vård på lika villkor”.

Den föreslagna avgiftshöjningen skulle innebära att denna negativa särbehandling av hörselskadade förvärras ytterligare. I praktiken innebär det en allvarlig begränsning av hörselskadades rätt till samhällsfinansierad vård.

- **Stötande och absurd avgiftskonstruktion**

Den föreslagna avgiftskonstruktionen är stötande, eftersom hörselskadade med behov av hörselvård betraktas mer som en intäktskälla än som patienter – det framgår tydligt av underlaget till den föreslagna avgiftshöjningen.

Det är absurt att lyfta fram en väntad och positiv teknikutveckling med laddare som ett stort och varaktigt kostnadsproblem. Den medicintekniska utvecklingen går snabbt framåt, och tillverkare kommer alltid att vilja ta lite mer betalt för det som är nytt. Vi kan därför räkna med att inköpspriset på laddningsbara hörapparater snart blir betydligt lägre. Gör regionerna bra upphandlingar så kan det gå snabbt.

En positiv teknikutveckling kan aldrig läggas en patientgrupp till last. Det vore oetiskt. Att på detta sätt "straffa" hörselskadade för de inte behöver köpa batterier, det är oförenligt med de värderingar som svensk hälso- och sjukvård vilar på.

I ljuset av allt detta är det oförsvarligt att chockhöja avgiften för hörselskadade patienter och därmed skjuta över större delen av hjälpmedelskostnaden på den enskilde.

Låt oss än en gång understryka att hörselskadade är en patientgrupp som alla andra, med samma rätt till samhällsfinansierad hälso- och sjukvård som alla andra.

Låt oss också påminna om att hörapparater är en lika viktig och självklar del av hörselskadades rehabilitering som proteser och pacemakers är i annan behandling inom hälso- och sjukvården. Hörapparater är livsviktigt och något som alla hörselskadade i Västmanland ska ha råd med, oavsett ekonomi.

Vi vill därför uppmana dig som är ledamot i hälso- och sjukvårdsnämnden att rösta nej till avgiftsförslaget på onsdag. Och att i andra hand yrka på återremiss.

Det är en fråga om rättvisa och sunt förnuft. Det är en fråga om respekt för alla invånares lika värde.

Vänliga hälsningar
Hörselskadades Riksförbund (HRF)

Mattias Lundekvam
Förbundsordförande, HRF

Jessica Olsson
distriktsordförande, HRF Västmanland